

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

L.J.M.W. Neijenhuis (D66)

(d.d. 6 juli 2020)

Nummer

3639

Onderwerp

Vragen naar aanleiding van inventarisatie culturele infrastructuur
Zuid-Holland

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Afgelopen weken ontving Gedeputeerde Staten twee brandbrieven over de culturele sector in Zuid-Holland. Op 25 april riepen de bij de VSCD (Vereniging Schouwburg- en Concertgebouwdirecties) aangesloten podia in Zuid-Holland GS op steun te geven aan de theaters, podia, maar ook niet binnen een koepel georganiseerde instellingen en culturele initiatieven in Zuid-Holland te steunen. Daarna volgde de brandbrief van 14 wethouders cultuur van onze Zuid-Hollandse gemeenten, waarin ook zij de provincie oproepen om steun te verlenen aan de culturele sector. De wethouders wijzen op het grote belang van het culturele aanbod voor de aantrekkelijkheid van gemeenten als woonplaats, vestigingsplaats voor bedrijven en bestemming voor toeristen. Vervolgens deed GS in de commissie BMM de toezegging om het de ontstane situatie in Zuid-Holland te inventariseren. Deze inventarisatie ontvingen wij op 12 en 15 juni 2020. Over deze brieven, de inventarisatie en de ontstane situatie in de culturele sector gaan onderstaande vragen:

1. *Heeft GS kennisgenomen van bovenstaande brieven?*

Antwoord

Ja, GS hebben kennisgenomen van bovenstaande brieven.

Er is telefonisch overleg gevoerd met dhr. Sleeking, wethouder Dordrecht als woordvoerder van de ondertekenaars van de eerste steunbrief namens 14 gemeenten waarmee ze de brandbrief van 24 podia en schouwburgen ondersteunen. Hierbij is de afspraak gemaakt om gemeenten uit te nodigen voor een gesprek over de gevolgen van de corona-crisis op 16 juni 2020. Er is een tweede brandbrief binnengekomen namens nog eens 14 gemeenten. Deze gemeenten zijn ook uitgenodigd voor het gesprek op 16 juni 2020.

Gezien de urgentie van de problemen van de culturele sector door de coronamaatregelen hebben GS verschillende acties ondernomen sinds medio juni, deze worden in de beantwoording van de vragen meegenomen:

Er is een eerste inventarisatie uitgevoerd naar de culturele infrastructuur en corona in Zuid-Holland inclusief vervolg acties. PS zijn hierover geïnformeerd en deze inventarisatie is besproken in de Statencommissie Bestuur, Maatschappij en Middelen van 17 juni 2020. Ook over verdere acties zijn PS geïnformeerd, o.a. over de brief aan de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap over Covid-19 en de cultuursector in Zuid-Holland.

PS hebben op 1 juli 2020 motie 929 aangenomen waarmee € 3 miljoen beschikbaar is gesteld ter ondersteuning van de cultuursector in Zuid-Holland. Er wordt zo spoedig mogelijk een behandelvoorstel uitgewerkt om uitvoering aan de motie te geven.

Naar aanleiding van het overleg van 16 juni met de wethouders van de Zuid-Hollandse gemeenten is er een

inventarisatie verzoek naar alle Zuid-Hollandse gemeenten uitgegaan om de vervolgschade coronamaatregelen (periode 1 juni – 1 september 2020) in beeld te brengen. GS zullen PS informeren over de uitkomsten van deze inventarisatie.

2. *De afzenders van beide brieven hebben een korte reactiebrieven ontvangen. Daarin wordt ondermeer genoemd: "Zodra deze inventarisatie heeft plaatsgevonden, bezien we welke mogelijkheden we hebben om te bemiddelen voor extra ondersteuning van de cultuursector of om aanvullende maatregelen te treffen vanuit bestaande provinciale budgetten." Gaat de gedeputeerde op basis van de inventarisatie een terugkoppeling aan de afzenders van beide brieven sturen? Kunt u ons meenemen in deze beantwoording?*

Antwoord

GS zijn naar aanleiding van de brandbrief van de 24 Zuid-Hollandse theater- en schouwburgen over de schade als gevolg van Corona en de 2 steunbrieven van in totaal 28 gemeenten in gesprek gegaan met deze gemeenten. GS nemen de problemen in de cultuursector zeer serieus, we zien dat de cultuursector in zwaar weer is.

Zoals bij 1 genoemd is op 16 juni 2020 een teams-bijeenkomst georganiseerd voor 28 wethouders. Doel van het overleg: handen ineen slaan om de cultuursector overeind te houden, dit vanuit ieders verantwoordelijkheid en rol.

Tijdens het overleg was er ruimte voor toelichting op de stand van zaken: waar liggen de grootste problemen voor gemeenten door de coronacrisis.

Daarnaast is in dit overleg het advies van de Raad voor Cultuur voor de basisinfrastructuur cultuur (BIS) 2021-2024 besproken, de zorgen om de verschraling van het cultuuraanbod in Zuid-Holland bekostigd uit de BIS zijn gedeeld. Tijdens het gesprek zijn de volgende afspraken gemaakt:

a. Lobbybrief aan de minister OCW met de oproep:

-Om een aanvullend ondersteuningspakket voor de acute problemen in de cultuursector mogelijk te maken.

-Aandacht te besteden aan de vervolgschade bij culturele instellingen. Instellingen moeten zich opnieuw uitvinden en het verdienvermogen van veel culturele instellingen op langere termijn staat onder druk. Culturele instellingen met een sociaal-maatschappelijke functie, zoals lokale kunst- en cultuurcentra, zien hun ledenaantal

drastisch teruglopen. Gemeenten en provincie Zuid-Holland gaan deze vervolgschade gezamenlijk inventariseren en komen met een noodplan.

-Aandacht voor het advies Raad voor Cultuur over de culturele Basisinfrastructuur 2021-2024 en uitwerking voor Zuid-Holland. Slechts 41 procent van de aanvragen in Zuid-Holland heeft een positief advies gekregen. Het aantal instellingen met een BIS-subsidie in Zuid-Holland zou daarmee terug gaan van 24 naar 17 instellingen. Dat betekent een verschraving van de cultuursector in Zuid-Holland.

We hebben op 25 juni 2020 de brief Covid-19 en de cultuursector in Zuid-Holland aan de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap verstuurd. De brief is afgestemd met gemeenten.

Een afschrift van deze brief aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is op 26 juni 2020 ook naar PS gestuurd.

Daarnaast is er ook een gezamenlijke position paper van Noord- en Zuid-Holland "cultuur in Noord- en Zuid-Holland zwaar getroffen door coronacrisis" uitgegaan voor het Notaoverleg van de Tweede Kamercommissie over corona en cultuur van 29 juni 2020 (deze is ook naar PS gestuurd op 26 juni 2020).

Ook het IPO heeft een lobbybrief/position paper uit doen gaan over corona en de culturele sector.

b. Samen met gemeenten de vervolgschade van de coronacrisis inventariseren en op basis daarvan vervolgafspraken maken (=aanscherping /verdieping van huidige inventarisatie).

We zijn in goed overleg met de gemeenten over dit onderwerp en er zijn afspraken gemaakt tijdens het genoemde overleg van 16 juni 2020. Er is afgesproken met de gemeenten om de vervolgschade in beeld te brengen voor alle gemeenten in Zuid-Holland.

Per mail van 22 juni 2020 zijn alle gemeenten in Zuid-Holland gevraagd uiterlijk 6 juli 2020 de geschatte vervolgschade voor de culturele sector door corona (periode 1 juni- 1 september 2020) in beeld te brengen (het gaat om een indicatie van de netto schade). Daarnaast is gevraagd bij welke type instellingen de schade/problemen het grootst zijn, wat de gevolgen zijn voor instellingen die met vrijwilligers werken, of er nieuwe creatieve vormen van inkomsten ontstaan en welke maatregelen gemeenten zelf nemen.

Tevens is de gemeenten gevraagd de inventarisatie van podia, musea en filmtheaters in Zuid-Holland aan te vullen, indien gewenst.

Op basis van deze inventarisatie naar de vervolgschade en de maatregelen van het Rijk zullen we verder in overleg gaan met gemeenten om te kijken welke acties we kunnen gaan ondernemen.

PS zullen geïnformeerd worden over de uitkomsten van de inventarisatie van de vervolgschade.

3. *Heeft GS op basis van de inventarisatie een beeld van hoeveel en welke (lokale) culturele instellingen er zijn in Zuid-Holland met een belangrijke regionale functie? Wat is die vitale regionale cultuurinfrastructuur? En welke van deze instellingen dragen bij aan provinciale doelstellingen?*

Antwoord

GS hebben op basis van de inventarisatie een eerste beeld van de omvang van de cultuursector in Zuid-Holland. Er is in algemene zin een goed beeld van de (regionale) functie van de culturele instellingen en in generieke zin een beeld per discipline wat de problemen zijn als gevolg van de coronacrisis.

Zoals gesteld in de brief over de inventarisatie van de culturele infrastructuur Zuid-Holland is deze in kort tijdsbestek tot stand gekomen en het bijgeleverde overzicht richt zich vooral op musea, podia en filmtheaters in Zuid-Holland. Het overzicht is tot stand gekomen op basis van informatie van Kunstgebouw en Erfgoedhuis Zuid-Holland en de brancheverenigingen. De informatie over gesubsidieerde instellingen in Den Haag, Rotterdam en Leiden is afkomstig van de drie betrokken gemeenten.

Het algemene beeld is: een eenduidige definitie van wat een belangrijke regionale functie is, is niet te geven - daar verschillen partijen over van opvatting. Dit is ook aan gemeenten / regio's zelf om aan te geven.

In het geval van de grote gemeenten Leiden, Den Haag en Rotterdam spreken ze van 'belangrijke functies/ voorzieningen' als er sprake is van meerjarige subsidie. Over het algemeen kan gesteld worden dat de grote gemeenten Rotterdam, Leiden en Den Haag beschikken over culturele voorzieningen van landelijk en regio-overschrijdend belang. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat er veel rijkssubsidie naar toe gaat.

De gemeenten Alphen aan den Rijn, Dordrecht, Westland en Zoetermeer, maar dit geldt ook voor Gouda, hebben ook een redelijk rijke culturele infrastructuur, met zeker een regionale uitstraling.

In de kleinere provinciesteden zijn de podia met een breed publiekbereik over het algemeen voor een grote deel afhankelijk van publieksinkomsten, het aandeel subsidie is vaak beperkt. Deze podia worden zwaar getroffen.

De middelgrote/kleinere gemeenten hebben een bescheiden culturele infrastructuur, die wel belangrijk is voor de verschillende kernen (vaak gecombineerde functies in het culturele en maatschappelijke domein) in de desbetreffende gemeenten en voor de leefbaarheid en het sociaal-culturele functioneren in het landelijk gebied.

In feite gaat het in de culturele infrastructuur in Zuid-Holland om het geheel of de keten van culturele voorzieningen, samenwerking in deze keten en het belang/ in stand houden van deze onderdelen.

4. *Is GS het met D66 eens dat naast de huidige inventarisatie de volgende elementen nodig zijn om verdere acties en steun te bepalen:*

- *Hoeveel en welke van deze instellingen hebben in de reguliere situatie geen steun (nodig) maar dreigen nu tijdens de corona-crisis om te vallen?*
- *Hoe groot zijn de tekorten bij deze instellingen?*
- *Kunt u aangeven welke van deze instellingen aanvullende steun van hun gemeente (kunnen) krijgen?*

Kan GS deze aanvullingen derhalve voor de commissievergadering BMM van 17 juni 2020 inventariseren en delen met PS?

Antwoord

Uit de inventarisatie blijkt dat in algemene zin gesteld kan worden dat de coronacrisis alle culturele instellingen in Zuid-Holland raakt. De mate waarin de crisis tot (acute) financiële problemen leidt, verschilt sterk per instelling. Dat is afhankelijk van een aantal factoren, zoals het businessmodel, de financieringsmix, eigen vermogen en duur van de maatregelen. Instellingen met een groot aandeel aan eigen (publieks) inkomsten uit recette, horeca en verhuur zijn kwetsbaarder dan instellingen met een hoger percentage overheidssubsidie. De combinatie van structurele subsidie van gemeente én van rijksoverheid, biedt veelal een voldoende stevige basis om de instelling, al dan niet in sluimerstand, te behoeden voor sluiting.

Veel instellingen zijn in staat om één of enkele maanden door te komen in een aangepaste situatie, met geen of weinig publieksactiviteiten. Wanneer de maatregelen langer aanhouden worden de overlevingskansen kleiner. Zeker ook wanneer aanpassingen in verband met de 1,5 meter maatregel lang voortduren.

Uit het gesprek met de gemeenten op 16 juni 2020 blijkt dat de cultuursector in alle gemeenten hier mee te maken heeft. Dit terwijl het water veel gemeenten zelf financieel al aan de lippen staat, er komt veel op hen af. Gemeenten nemen maatregelen om de culturele sector te helpen, bijvoorbeeld door het opschorten of kwijtschelden van de huur en gemeentelijke belastingen of door het instellen van een steun- of noodfonds. Binnenkort zal ook duidelijk worden welke instellingen in aanmerking komen / een beroep kunnen doen op de subsidieregelingen in het kader van de 300 miljoen van het Rijk. De rijkssubsidieregelingen hiervoor zijn inmiddels opengesteld. Daarnaast hebben gemeenten van het Rijk (Binnenlandse Zaken en Financiën) ook een voorschot van 60 miljoen ontvangen voor de schade die culturele instellingen hebben geleden en als bijdrage voor cofinanciering in het kader van de rijksregeling € 48,5 mln.

Hoe groot de tekorten van de afzonderlijke instellingen zijn kunnen wij gezien de grootte /omvang van de culturele infrastructuur in Zuid-Holland op dit moment niet exact melden, we hebben niet alle instellingen in beeld. Voor de 20 podia in Zuid-Holland aangesloten bij de Vereniging voor Schouwburg en Concertgebouwdirecties (VSCD) en het Vlakke Vloer platform (VVP) wordt de schade op een kleine € 3,8 miljoen euro geschat voor 2020 (na aftrek rijkssteun) door bureau Berenschot. De inventarisatie naar de vervolgschade (periode 1 juni – 1 september 2020) onder gemeenten die 22 juni 2020 uitgezet is levert (op basis van informatie van de helft van de Zuid-Hollandse gemeenten) het volgende eerste beeld op: de netto schade varieert sterk per gemeente en wordt door de gemeenten geschat op nauwelijks schade (gemeente die met vrijwilligers werkt) tot schade in de miljoenen (Goudat) oplopend soms tot 10 miljoen (grote steden).

De schade van de instellingen in gemeenten is zeer divers. Het beeld wordt bevestigd dat de schade in de vorm van inkomstenverlies door publiekinkomsten bij de podia, middelgrote musea, filmtheaters en culturele instellingen met horecafunctie het grootst is. Gemeenten geven aan dat bij theaters/schouwburgen in hun gemeente de coronaeffecten het grootst zijn.

Alle gemeenten gaan coulant om met de subsidiering van hun instellingen of zorgen voor kwijtschelding of opschorting van huur of zoeken samen met de sector naar alternatieve ruimtes / het gebruiken van buitenruimtes om zo te kunnen functioneren in de 1,5 meter samenleving. Een deel van de gemeenten draagt via steunmaatregelen of extra subsidies bij aan de culturele instellingen, een deel van de gemeenten denkt daar nog over na, zo is het eerste beeld.

Zoals gemeld zullen de resultaten van deze inventarisatie vervolgschade met PS worden gedeeld.

Tijdens het notaoverleg van de Tweede Kamercommissie over cultuur en corona heeft de minister van OCW aangekondigd dat ze samen met de Raad voor Cultuur en ondersteunende instellingen een stappenplan opzet om met 'field labs' in de zomer te bekijken hoe culturele instellingen met beperkt bezoek zoveel mogelijk omzet kunnen draaien. Ook zal de minister naar verwachting rond Prinsjesdag eventuele nieuwe steunmaatregelen voor de culturele sector aankondigen.

5. *Kan GS aangeven welke gemeenten financieel niet in staat zijn om hun culturele instellingen aanvullend te ondersteunen? Hoe groot zijn de tekorten bij deze gemeenten?*

Antwoord

Zie antwoord hierboven.

Uit het gesprek met de gemeenten op 16 juni 2020 blijkt dat de cultuursector in alle gemeenten met de gevolgen van de coronacrisis te maken hebben. Dit terwijl het water veel gemeenten zelf financieel al aan de lippen staat. Gemeenten nemen maatregelen om de culturele sector te helpen, bijvoorbeeld door het opschorten of kwijtschelden van de huur en gemeentelijke belastingen of door het instellen van een steun- of noodfonds. Algemeen gesteld: zonder hulp en ondersteuning van het Rijk redden de gemeenten het niet.

Binnenkort zal ook duidelijk worden welke instellingen in aanmerking komen/ een beroep kunnen doen op de subsidieregelingen in het kader van de 300 miljoen van het Rijk. De subsidieregelingen hiervoor zijn inmiddels opengesteld

6. *In de brief bij de inventarisatie geeft GS aan: "Het is voor provincie Zuid-Holland niet mogelijk om de verantwoordelijkheid hiervoor over te nemen, gezien onze fijnmazige en uitgebreide culturele infrastructuur." Kan GS toelichten waarom deze conclusie wordt getrokken zonder dat de bovenstaande vragen beantwoord zijn?*

Antwoord

De provincie Zuid-Holland is een provincie met een zeer rijk, uitgebreid en fijnmazig cultuuraanbod in Nederland, welke wordt gedragen door de verantwoordelijke gemeenten en het rijk.

Zoals bekend heeft de provincie geen beleid op het gebied van eerstelijns culturele instellingen, zoals podia, filmtheaters en musea. Uitgangspunt binnen het Rijksbeleid rond programma's als Cultuureducatie met Kwaliteit is dat 90.000 plus gemeenten in ieder geval zelf voor hun culturele infrastructuur kunnen zorgen. Een groot deel van de culturele infrastructuur in Zuid-Holland valt onder de verantwoordelijkheid van 90.000 plus gemeenten.

De provincie biedt tweedelijns ondersteuning aan gemeenten en onderwijs op het gebied van cultuureducatie en cultuurparticipatie via de basisvoorziening cultuurparticipatie. Via deze instellingen worden met name kleinere/middelgrote gemeenten in het landelijk gebied ondersteund.

7. *Welke voornemens heeft GS dan wel om tijdig een halt toe te roepen aan het instorten van de culturele sector in Zuid-Holland? Is GS bereid om die culturele instellingen te helpen die 'buiten de boot' vallen voor de landelijke regeling of extra gemeentelijke steun? Of staat u toe dat die vitale regionale infrastructuur wordt weggevaagd?*

Antwoord

Tussen de bestuurslagen in Nederland is afgesproken dat de schade die ontstaat door maatregelen van de Rijksoverheid in het kader van corona ook als eerste door de Rijksoverheid wordt gedekt.

Op het gebied van cultuur zijn de tegemoetkomingen niet voldoende, zo blijkt ook uit de brandbrieven uit de sector, onze brief aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het debat over corona en cultuur in de Tweede Kamer op 29 juni jl. GS zien het als provinciale taak om samen met de gemeenten bij de Rijksoverheid te bemiddelen en te lobbyen, teneinde het geld dat voor cultuur beschikbaar is zoveel als mogelijk ten goede te laten komen aan Zuid-Hollandse instellingen.

Inmiddels hebben Provinciale Staten motie 929 aangenomen en ter ondersteuning van de cultuursector € 3 miljoen beschikbaar gesteld.

GS nemen deze motie over en zullen op korte termijn een behandelvoorstel voor de motie uitwerken en een subsidieregeling opstellen. PS worden hierover in september nader geïnformeerd.

GS willen voorts met gemeenten en het ministerie van OCW in gesprek blijven om gezamenlijk de culturele sector in Zuid-Holland te ondersteunen o.a. via aanvullende afspraken.

8. *Hoe ziet GS haar taak om gemeenten te ondersteunen en de gedeelde verantwoordelijkheid op te pakken om deze lokale instellingen met een regionale functie overeind te houden?*

Antwoord

De taak van de provincie is in eerste instantie het ondersteunen van de organisaties waarmee we een vaste relatie hebben. Provincie Zuid-Holland investeert vanaf 2020 20 procent meer in de basisvoorziening cultuurparticipatie en geeft een extra impuls aan de ondersteuning van de digitalisering van erfgoedcollecties.

De provinciale ondersteuningsinstellingen zullen op hun beurt gemeenten, onderwijs en culturele instellingen bijstaan met informatie over de coronacrisis en ze middels ideeën over vernieuwende werkwijzen en mogelijkheden helpen bij het voorbereiden op de nieuwe 1,5 meter situatie.

